

Městský úřad Ústí nad Orlicí

odbor školství, kultury, sportu, cestovního ruchu a propagace

Vaše č.j.:
Ze dne: 17.02.2017

Naše č.j.: MUUO/5864/2017/ŠKCP/klick
Číslo spisu: 909/2017
Spis. značka: škc/s7/909/2017
Poč. listů: 6
Poč. příloh: 0
Poč. lis. př.: 0

Vyřizuje: Kličková Dana, Ing.
Tel: 465 514 306
E-mail: klickova@muuo.cz
Datum: 17.03.2017
Místo: Ústí nad Orlicí

ROZHODNUTÍ

Účastníci řízení:

Město Ústí nad Orlicí
Sychrova 16
562 24 ÚSTÍ NAD ORLICÍ
IČ 00279676

MěÚ Ústí nad Orlicí

Doručeno: 20.03.2017 12:22:49

Č.j.: MUUO/9400/2017/ORM/

listy: 6 přílohy: 0 list.příloh: 0

druh příloh

Spis. znak Skart. znak/lhůta.

ust i up17, 804pr

Městský úřad Ústí nad Orlicí, odbor školství, kultury, sportu, cestovního ruchu a propagace jako příslušný orgán státní památkové péče podle § 14 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „památkový zákon“) a místně příslušný podle § 11 zákona č. 500/2004 Sb., o správním řízení, v platném znění (dále jen „správní řád“), k žádosti Města Ústí nad Orlicí, se sídlem Sychrova 16, Ústí nad Orlicí, IČ 00279676, zastoupeného starostou Petrem Hájkem, podané dne 17. 2. 2017 podle § 14 odst. 1 památkového zákona, o vydání závazného stanoviska k restaurování vnitřních omítek a výmalby hřbitovní kaple Zmrtvýchvstání Páně, na st. p. č. 21, v k. ú. Knapovec, Ústí nad Orlicí, který je zapsaný v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky jako nemovitá kulturní památka pod rejstříkovým číslem 18709/6-3935 vydává toto

závazné stanovisko

Městský úřad Ústí nad Orlicí, odbor školství, kultury, sportu, cestovního ruchu a propagace, na základě podaného návrhu (žádosti o vydání závazného stanoviska) považuje **restaurování vnitřních omítek a nástěnných maleb** podle předloženého návrhu *Restaurátorský průzkum Hřbitovní kaple Zmrtvýchvstání Páně*, zpracované Mgr. Danou Christianovou a Ing. Ladislavem Krylem, v Luži dne 14.10.2015, v interiéru hřbitovní kaple Zmrtvýchvstání Páně, na stavební p. č. 21, v k. ú. Knapovec, z hlediska zájmů státní památkové péče za **přípustné** a podle § 14 odst. 3 památkového zákona stanovuje pro účastníka řízení tyto podmínky, za kterých lze práce provést:

1. Před vlastním restaurováním vnitřních omítek a výmalby budou zjištěny příčiny trhlin ve zdivu a bude vyřešena vlhkost v objektu tj. *odvodnění objektu*.
2. Spodní části zdiva budou podrobně fotograficky zdokumentovány a uvolněné omítky v těchto částech zdiva budou šetrně sneseny. Tato část zdiva bude ponechána vysychat bez omítek.

adresa: Sychrova 16, 562 24 Ústí nad Orlicí
tel.: +420 465 514 111
fax: +420 465 525 563

IČ: 00279676 DIČ: CZ00279676
email: podatelna@muuo.cz
web: http://www.ustinadorlici.cz

bankovní spojení:
KB Ústí nad Orlicí, č.ú.: 19-420611/0100
ID datové schránky: bxcbwmg

3. Po odstranění spodních omítek budou ponechané navazující omítky zajištěny proti odpadnutí podmáznutím.
4. Po té bude barevná vrstva malby předzpevněna, očištěna bez poškození maleb, omítky budou zpevněny, trhliny injektovány, dutiny vytmeleny vápenným tmelem, v případě potřeby budou malby opět zpevněny.
5. Barevná retuš bude lazurní a lokální, v místech, kde výzdoba chybí, bude provedena její rekonstrukce.
6. Po odsolení spodních částí zdí, kde nejsou malby a po snížení jejich zavlhčení budou tyto části zdí opatřeny novou vápenoštukovou omítkou stejné struktury a barevnosti jako jsou ostatní omítnuté plochy zdí.
7. Restaurování bude provádět restaurátor s povolením MK ČR k restaurování uměleckých malířských děl - podle přílohy č. 1 zákona č. 20/1987 Sb. třídníku specializací restaurátorských prací.
8. Průběh prací bude konzultován s pověřeným zástupcem NPÚ ÚOP Pardubice.
9. Toto rozhodnutí, v této věci vydané písemné vyjádření NPÚ ÚOP Pardubice a zápisy z konzultací předá účastník řízení provádějícímu restaurátorovi, který je zahrne do restaurátorské zprávy s fotodokumentací vypracované podle § 10 prováděcí vyhlášky č. 66/88 Sb. k zákonu č. 20/87 Sb. v platném znění.
10. Při převězení díla bude NPÚ Pardubice předložena restaurátorská zpráva a po odsouhlasení předáno jedno kompletní paré zprávy s fotografiemi **do 60 dnů po dokončení prací** prostřednictvím orgánu SPP.

Odůvodnění:

Městský úřad Ústí nad Orlicí, odbor školství, kultury, sportu, cestovního ruchu a propagace, který je podle § 25 odst. 1 památkového zákona orgánem státní památkové péče (dále orgán SPP), obdržel dne 17. 2. 2017 návrh (žádost o vydání závazného stanoviska) Města Ústí nad Orlicí, ve věci restaurování vnitřních omítek a výmalby u hřbitovní kaple Zmrtvýchvstání Páně, na st. p. č. 21, v k. ú. Knapovec, Ústí nad Orlicí, nemovité kulturní památky r. č. 18709/6-3935. Tímto dnem bylo podle § 44 odst. 1 správního řádu zahájeno správní řízení.

V souladu s ustanovením § 14 odst. 6 památkového zákona požádal orgán SPP Národní památkový ústav v Pardubicích o písemné vyjádření k žádosti. Jelikož závazné stanovisko na základě Vaší žádosti nelze vydat bezodkladně, je vydáno ve lhůtě 30 dnů od podání žádosti, ke které se připočítává lhůta potřebná k získání odborného vyjádření od Národního památkového ústavu v Pardubicích (20 dní, ve

složitějších případech 50 dní). Odborné vyjádření č.j. NPÚ-361/14194/2017/Pkr ze dne 1. 03. 2017 obdržel orgán státní památkové péče dne 02. 03. 2017.

Odborné vyjádření NPÚ ÚOP Pardubice k navrženým pracím:

Popis – přízemní obdélná budova se sedlovou střechou, vstupní ostění na severní straně je obdélné, nad ním je hrotité okno, na západní straně dvě hrotitá okna a opěrák jedou odstupně. Vnitřek je zaklenut dvěma poli křížové žebrové klenby se středními kruhovými svorníky. V interiéru jsou na stěnách a na klenbě vegetabilní, ornamentální a figurální malby (Zmrtvýchvstání Krista, sv. Markéta a další světice). Stavba z počátku 16. století, malby secco (?), z let 1884 – 1886 (1886 je na svorníku), na malbě Zmrtvýchvstání Krista signatura 8. 11. 1884 (?) a V. Víšek, na střední konzole Koráb J. z Ústí a Frant. Veinlich z Ústí.

Stav – velmi vážný, místy až havarijní stav omítek i maleb. Ve spodních partiích zdí jsou omítky i zdivo zasolené, je zde zelená řasa, v této části kaple je barevná vrstva uvolněná, odpadá včetně spodních omítkových vrstev. Na ostatních místech se barevná vrstva mírně stírá, je zpráškovatělá, uvolněná, ve zdech a na klenbě jsou praskliny. Omítky jsou uvolněné, drolí se, jsou v nich dutiny, při zemi jsou přetaženy slabší vrstvou cementu. Na svornících a žebrech jsou zbytky zlacení, na kamenných prvcích jsou pod současnou barevností zbytky starší barevnosti – černá, červená, žlutá. Restaurování omítek a výmalby hřbitovní kaple je přijatelné za těchto podmínek: Před restaurováním je třeba posoudit statiku objektu (zjistit příčiny trhlin ve stěnách a na klenbě) a zmírnit zavlhčení zdiva a omítek ve spodních částech kaple – prvním krokem je umožnit proudění vzduchu v interiéru kaple osazením sítí do lomeného okna nad vchodem a do jednoho lomeného bočního okna v pravé zdi (zamezí se tím rovněž průnik ptáků do interiéru kaple). Spodní části zdiva budou podrobně fotograficky zdokumentovány a uvolněné omítky v těchto částech zdiva budou šetrně sneseny. Jen nutné ponechat tuto část zdiva zatím vysychat bez omítek a zadat projekt, který by řešil řádné odvlhčení zdiva a provést tuto navrhovanou opravu. Po odstranění spodních omítek budou ponechány navazující omítky zajištěny proti odpadnutí podmaznutím. Po té bude barevná vrstva malby předzpevněna, očištěna bez poškození maleb, omítky budou zpevněny, trhliny injektovány, dutiny vytmeleny vápenným tmelem, v případě potřeby budou malby opět zpevněny. Barevná retuš bude lazurní a lokální, v místech, kde výzdoba chybí, bude provedena její rekonstrukce. Po odsolení spodních částí zdí, kde nejsou malby a po snížení jejich zavlhčení budou tyto části zdí opatřeny novou vápenoštukovou omítkou stejné struktury a barevnosti jako jsou ostatní omítnuté plochy zdí. Restaurování omítek a výmalby hřbitovní kaple v Knapovci bude provádět restaurátor s povolením MK ČR k restaurování malířských uměleckých děl. Průběh prací bude konzultovat s příslušným pracovníkem NPÚ a vypracuje k nim restaurátorskou zprávu s fotodokumentací podle § 10 prováděcí vyhlášky č. 66/88 Sb. k zákonu č. 20/87 Sb. v platném znění. Dokumentace bude vyhotovena podle vzoru, který byl výkonnému orgánu předán a který bude přílohou jeho závazného stanoviska. Při přejímce díla bude příslušnému pracovníkovi NPÚ předložena restaurátorská zpráva s fotodokumentací a po odsouhlasení bude jedno kompletní paré zprávy s fotografiemi (originál) předáno NPÚ. Ve zprávě budou vyplněny všechny kolonky ze vzoru, bude v ní přiloženo závazné stanovisko, toto vyjádření a zápisy z konzultací, bude v ní uvedena cena za restaurování a další režim

ošetření restaurovaných maleb a omítek v interiéru hřbitovní kaple Zmrtvýchvstání Páně v Knapovci. S tímto vyjádřením bude cestou výkonného orgánu seznámen provádějící restaurátor.

Účastníkovi řízení byla dána možnost dle § 36 odst. 3 správního řádu vyjádřit se k podkladům rozhodnutí a ke způsobu jejich zjištění. Účastník řízení tuto možnost nevyužil.

Městský úřad Ústí nad Orlicí, odbor školství, kultury, sportu, cestovního ruchu a propagace, v průběhu správního řízení posuzoval žádost z hlediska jejího souladu s platnými právními předpisy. Při vyhotovení závazného stanoviska vycházel z prohlídky objektu a předložené žádosti a došel k závěru, že restaurování vnitřních omítek je přípustné, za předpokladu, že budou plně respektovány všechny podmínky uvedené v tomto závazném stanovisku.

S ohledem na současný stupeň poznání historického vývoje předmětného objektu lze konstatovat, že k jeho památkovým hodnotám patří zejména hmotové uspořádání, dochovaná dispozice, původní materiálová skladba, výzdoba interiéru a především začlenění objektu v urbanistické struktuře obce. Jedná se o objekt drobnou neorientovanou stavbu obdélníkového půdorysu s jedním odstupněným opěrákem uprostřed západní strany. Fasády jsou jednoduché hladké. Kaple byla vystavěna na počátku 16. století, v 2. polovině 19. století byly provedeny úpravy (zazdění otvorů) a r. 1886 je datována výmalba interiéru – iluzivní architektura se dvěma iluzivními okny a pseudogotickým oltářem s triptichem (autoři Koráb a Weinlich z Ústí). Stavba vykazuje lokální poškození taškové krytiny. Exteriér je poškozen vlhkostí. Probíhá rozsáhlá degradace vnitřních omítek s malbami, nátěr je zašpiněn, místy se odlupuje. Kostel je z uvedených důvodů zařazen v seznamu nejohroženějších památek ČR.

Podmínky uvedené ve výroku tohoto rozhodnutí stanovil orgán SPP ve smyslu § 14 odst. 3 památkového zákona a k němu provádějící vyhlášky č. 66/1988 Sb.

Stav omítek a malby je vážný, místy až havarijní. Ve spodních partiích zdí jsou omítky i zdivo zasolené, je zde zelená řasa, v této části kaple je barevná vrstva uvolněná, odpadlá včetně spodních omítkových vrstev. Na ostatních místech se barevná vrstva mírně stírá, je zpráškovatělá, uvolněná, ve zdech a na klenbě jsou praskliny. Omítky jsou uvolněné, drolí se, jsou v nich dutiny, při zemi jsou přetaženy slabší vrstvou cementu. Na svornících a žebrech jsou zbytky zlacení, na kamenných prvcích jsou pod současnou barevností zbytky starší barevnosti – černá, červená, žlutá. Iluzivní nástěnná malba je uměleckořemeslným dílem z roku 1886.

Orgán SPP souhlasí navrženými variantami restaurování předmětných vnitřních omítek a maleb.

Podmínky stanovené ve výroku tohoto rozhodnutí jako např. zjištění příčiny trhlin ve zdivu a vyřešení vlhkosti v objektu, podrobná fotografická dokumentace, konzultace s pracovníky NPÚ, stanovil orgán SPP na základě nutnosti uchování autenticity vzhledu a hmoty předmětné kulturní památky a tak zachovat její charakter bez památkově nevhodných změn.

Restaurátorským průzkumem a následně jeho vyhodnocením byly zjištěny informace o současném stavu i předchozích opravách a úpravách a následně konkrétně byly specifikovány tři varianty

adresa: Sychrova 16, 562 24 Ústí nad Orlicí
tel.: +420 465 514 111
fax: +420 465 525 563

IČ: 00279676 DIČ: CZ00279676
email: podatelna@muuo.cz
web: http://www.ustinadorlici.cz

bankovní spojení:
KB Ústí nad Orlicí, č.ú.: 19-420611/0100
ID datové schránky: bxcbwmg

způsobu restaurátorského zásahu.

Nejstarší barevná vrstva, lokalizovaná zejména na kamenných prvcích, byla zjištěna jako kombinace černého, červeného a žlutého pigmentu, pravděpodobně ve formě barevné dekorace tektonických prvků – pilířů, ostění, oblouků apod. Může se jednat o dekorativní barevný rozvrh původních prvků 15. – 16. století. Další zásadní barevná vrstva je stávající výmalba, na stěnách na připravených omítkách, na kamenných prvcích někde na tenké omítkové vrstvě, většinou na vápenných nátěrech, které překrývají nejstarší barevný rozvrh.

Uvnitř kaple byl ve spodní části zvýšený obsah dusičnanových a síranových iontů, zejména v omítkových strukturách. Původ glaukonitických pískovců lze předpokládat v některém z lomů v podhůří Orlických hor, pravděpodobná lokalita jsou lomy v blízkosti Záměle.

Po vyhodnocení účastnického se litotypu kamene na konstrukci kamenného zdiva a kamenných prvků kaple - středně až hrubě zrnité, glaukonitické křemenné pískovce - lze obecně tuto skupinu označit jako rizikovou. Povrchová koroze kamene je místy již dosti závažná a může narůstat.

Z výše uvedených důvodů je proto odborný restaurátorský zásah nutný pro zachování této hodnotné kulturní památky.

Na základě průzkumu byla stanovena *Koncepce* restaurátorského zásahu a bylo doporučeno další průběh prací a vlastní restaurování (očistění od mikrobiologických náletů, zpevnění a konzervace stávajících maleb, chybějící plochy malby doplnit do celků podle zhotovených šablon).

Návrh na restaurování omítek a maleb:

Předzpevnění barevné vrstvy vhodným zpevňovačem, doporučujeme s primerem. Zpevnění omítek organokřemičitým zpevňovačem s primerem, dozpevnit elastifikovanou modifikací zpevňovače. Dočistit barevnou vrstvu od nečistot. Injektovat dutiny dostupnými injektážními prostředky (Terako injekt, Vapo apod.). Vytmelení prasklin a trhlin vápenným tmelem. Provedení retuše a rekonstrukce chybějící barevné vrstvy pigmenty pojenými vhodným pojivem.

Vlastní postup restaurátorských prací:

1. Čištění - chemické i mechanické očištění od nánosů nečistot – odsátí prachu a dočištění.
2. Zpevnění (fixáž) výmaleb - zpevnění organokřemičitanem (dop. Funkosil 300HV) 14
3. Doplnění, injektáže trhlin - doplnění poškozených míst jemným štukem, injektáže trhlin a dutin (možnosti materiálem Terako-injekt, VAPO injekt, VAPO tmel apod.)
4. Retuš a rekonstrukce - retuš a rekonstrukce maleb provést dle možností přírodními pigmenty pojenými vhodným pojivem po provedení technologických zkoušek.

Pokud bude rozhodováno o restaurování stávající výmalby (maleb), je navrženo provést částečný odkryv v místech s nejstarší barevnou dekorací, tuto dokumentovat. Sondážní odkryv musí být veden tak, aby nedocházelo k neustálé delaminaci jednotlivých vrstev – již v rámci tohoto průzkumu bylo složité uchovat pro mikroskopické analýzy vzorky jednotlivých vrstev tak, aniž by se samovolně rozpadaly. Pojivá síla mezi vrstvami vápna a jednotlivými pigmenty je minimální.

Jedná se o uměleckořemeslné dílo, proto restaurování bude provádět restaurátor s povolením MK ČR k restaurování malířských uměleckých děl. *Fotodokumentace* je nutná z důvodu zachování informací o předmětné kulturní památce a dále pak pro účely budoucího studia. Jedna kompletní verze závěrečné restaurátorské zprávy bude odevzdána NPÚ v Pardubicích prostřednictvím orgánu SPP pro

archivační účely podle § 14 odst. 9 památkového zákona. Odborný dohled bude vykonávat pověřený pracovník NPÚ v Pardubicích podle § 32 odst. 2 písm. g) památkového zákona.

Pro zachování historických kvalit tohoto památkově chráněného objektu je třeba respektovat originální historické materiály, hmotu i po léta utvářené a zachovávané detaily.

Orgán SPP nezjistil v průběhu tohoto správního řízení skutečnosti, které by bránily vydání tohoto rozhodnutí.

Orgán SPP vycházel z návrhu účastníka řízení a v úvahu vzal především skutečnost, že navrhované práce vedou ke zlepšení stavu omítek a výmalby objektu a jejího zajištění před působením klimatických podmínek.

Doporučení:

1. Zpracovat *průzkum vlhkostních poměrů objektu* včetně měření vlhkosti zdiva.
2. Po jeho vyhodnocení zpracovat *návrh řešení odvodnění objektu*. Na základě správného provedení a vyhodnocení tohoto průzkumu bude možné navrhnout nejenom dočasné odstranění vlhkosti, ale redukuje či zabrání i jejímu dalšímu pronikání do konstrukcí.
3. Posoudit statiku objektu.
4. Zajistit větrání - proudění vzduchu v interiéru kaple osazením sítí do lomeného okna nad vchodem a do jednoho lomeného bočního okna v pravé zdi (zamezí se tím rovněž průnik ptáků do interiéru kaple).

V případě jakékoli další činnosti nad rámec tohoto závazného stanoviska včetně **udržovacích prací** je podle uvedeného památkového zákona nutno požádat Městský úřad Ústí nad Orlicí, odbor školství, kultury, sportu, cestovního ruchu a propagace, o **další závazné stanovisko**.

Orgán SPP nezjistil v průběhu tohoto správního řízení skutečnosti, které by bránily vydání tohoto rozhodnutí.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je možné podat odvolání do 15 dnů od jeho doručení ke Krajskému úřadu Pardubického kraje podáním učiněným u Městského úřadu v Ústí nad Orlicí, odboru školství, kultury, sportu, cestovního ruchu a propagace.

V. z. Felgrová
Mgr. Luboš Mikyska
vedoucí odboru

Ing. Dana Kličková
oprávněná úřední osoba